

Per email verzonden

Aan
de voorzitter en de leden van de Vaste Commissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

E-mail: cie.ocw@tweedekamer.nl

Cc: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Drs. Mevrouw M.L.J. Paul

Datum

8 januari 2024

Ons kenmerk

24-001 BvW/JvR/IC/aw

Betreft / Onderwerp

FNV commentaar op de Rijksbegroting 2024

Doorkiesnummer

06-33313018

Email contactpersoon

Isabel.coenen@fnv.nl

Bijlage(n)

-

Geachte Kamerleden,

Hierbij ontvangt u het commentaar van de FNV op de Rijksbegroting van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor het jaar 2024. Het FNV-commentaar bestaat uit de volgende onderdelen: het **onderwijs deel** richt zich op maatregelen om de kwaliteit van onderwijs te verbeteren, de daartoe benodigde investeringen in onderwijspersoneel, het verbeteren van de (financiële) positie van studenten, de toegang tot stages en het recht op scholing en ontwikkeling voor iedereen.

Bij het onderdeel **media** pleit de FNV voor een nieuwe mediawet waarin een toekomstbestendige publieke omroep en de kwaliteit en het voorzieningenaanbod worden geborgd.

T.a.v. **cultuur** vraagt de FNV om extra investeringen voor het verbeteren van de arbeidsmarkt om te voorkomen dat het culturele aanbod in Nederland verder verschaalt en de sector ook in de toekomst de belangrijke meerwaarde voor de samenleving kan blijven leveren.

Onderwijs

- **Investeer structureel en effectief in onderwijspersoneel**

Structurele investeringen in het onderwijs zijn noodzakelijk. Daarmee kunnen de arbeidsvoorwaarden voor docenten worden verbeterd, de lonen in alle sectoren verhoogd, de werkdruk verlicht en begeleiding aan studenten worden geïntensiveerd. Dit zijn ook belangrijke voorwaarden om werken in het onderwijs aantrekkelijker te maken en het leraren te kort terug te dringen. Van belang is dat het belastinggeld daadwerkelijk gaat naar salarissen voor het uitvoerend personeel en huisvesting. Door de decentralisatie en lumpsumfinanciering is dit oncontroleerbaar.

Om weglek van publiek geld naar commerciële aanbieders te voorkomen moet de inzet van uitzendbureaus tot een minimum worden beperkt. Daarvoor moet er ook een eind komen aan de tijdelijke projectsubsidies in het onderwijs. In het WO moet een groter deel van de middelen naar de eerste geldstroom gaan, zodat er daadwerkelijk kan worden geïnvesteerd in structurele academische posities van universitaire (hoofd) docenten en hoogleraren die een substantiële bijdrage leveren aan beide primaire processen – te weten het wetenschappelijke onderwijs én het ongebonden wetenschappelijke onderzoek.

Kortom structurele middelen en vaste contracten zijn een belangrijke voorwaarde om de kwaliteit van de hele onderwijskolom te verbeteren en het te kort aan personeel terug te dringen. Ook zouden ook de lonen van onderwijsbestuurders gewoon onder de reguliere cao's moeten vallen.

- **Versterk (financiële) positie studenten**

De FNV maakt zich ook zorgen over de financiële positie van studenten. De hoogte van de nieuwe basisbeurs is volstrekt onvoldoende. De aangekondigde renteverhoging op studieschulden en het uitblijven van degelijke compensatie voor de leenstelselgeneratie komen hier nog eens bovenop. De FNV vraagt aan de Tweede Kamer hierop in te grijpen. Anders wordt dreigt het onderwijs voor bepaalde groepen ontoegankelijk te worden waarmee juist de kansongelijkheid vergroot.

De financiële positie van studenten wordt ook versterkt door middel van een verplichte stagevergoeding. De FNV is dan ook blij met de afspraken die in het stagepact hierover zijn gemaakt. Wel vraagt de FNV aan de Tweede Kamer om de effectiviteit van de werkagenda en het stagepact kritisch te monitoren. De FNV krijgt nog steeds te veel meldingen van studenten die worden gediscrimineerd of die geen stagevergoeding ontvangen. Ook pleiten we ervoor in het hbo een stagepact te realiseren met afspraken over onder meer stagediscriminatie en stagevergoedingen. Onderdeel daarvan moeten afspraken zijn t.a.v. loopbaan oriëntatie waarmee studenten zich een goed beroepsbeeld kunnen vormen en de arbeidsmarktkansen daarin.

- **Realiseer landelijke kaders voor loopbaan oriëntatie en stuur op een doelmatig aanbod met arbeidsmarktperspectief**

Juist goede loopbaanoriëntatie kan het verschil maken in de keuze voor een perspectiefrijke studie. Over het algemeen is de werkloosheid onder mbo-gediplomeerden laag. Wel zijn er grote verschillen in studierichtingen, bijvoorbeeld als je economisch-administratieve opleidingen vergelijkt met opleidingen in de bouw en techniek.

FNV pleit dan ook voor landelijke kaders en sturing voor loopbaanoriëntatie, die al moet beginnen in de bovenbouw van het vmbo en de havo. Heldere, toegankelijke arbeidsmarktinformatie is nodig om studiekeuzebegeleiders en decanen hierbij te ondersteunen. Om te zorgen dat studenten worden opgeleid voor een baan met arbeidsmarkt- en ontwikkelperspectief te vinden, is het ook belangrijk dat het aanbod in het beroepsonderwijs meebeweegt met de behoefte van de arbeidsmarkt. Daarbij moet voor rekening worden gehouden met de drievoudige kwalificatieopdracht van het mbo: opleiden voor de arbeidsmarkt, door kunnen stromen naar een vervolgopleiding en maatschappelijk kunnen participeren.

De FNV vraagt de Tweede Kamer ook om een andere definitie van doelmatigheid opleiden in te voeren: het opleiden van studenten voor een duurzame baan met arbeidsmarktperspectief. Het huidige criterium van 12 uur werk zegt niets over kwaliteit van banen waar mbo'ers in terecht komen. Van een baan met een onzeker contract en te weinig uren kun je niet rondkomen en geen toekomstperspectief opbouwen.

- **Verruim de subsidieregeling praktijkleren en maak deze structureel**

Ook leren in de praktijk leidt tot een goede voorbereiding op de beroepspraktijk via een stage of leerwerkplek. Met name de BBL leidt tot een sterke aansluiting op de arbeidsmarkt. Om BBL te stimuleren en aantrekkelijk te houden is het belangrijk dat de subsidieregeling praktijkleren structureel meebeweegt met het aantal BBL-plekken door een vast bedrag per leerwerkplek te garanderen. Faciliteer daarbij de SBB met voldoende middelen om de kwaliteit van stage en leerwerkplekken te bevorderen

- **Deltaplan basisvaardigheden: Stuur meer op het leren van basisvaardigheden en draai de marktwerking in de volwasseneducatie t.a.v. basisvaardigheden terug**

Gelijke kansen begint met het kunnen beschikken over voldoende basisvaardigheden. De FNV maakt zich zorgen over het feit dat steeds meer leerlingen het vo met een onvoldoende beheersing van het Nederlands verlaten. Nederland scoort op leesvaardigheid, wiskunde en natuurwetenschappen behoorlijk lager dan in 2018 en duikt met lezen verder onder het Oeso-gemiddelde van 37 rijke landen, zo laat het laatste **rapport van Pisa** zien. De FNV vraagt van de overheid om te meer sturen op leren van basisvaardigheden, concrete doelen te formuleren en scholen en docenten hiertoe voldoende toerusten.

Nederland telt momenteel 2,5 volwassen mensen die over onvoldoende basisvaardigheden beschikken. De FNV pleit voor het terugdraaien marktwerking basisvaardigheden. Inburgeringscursussen en cursussen basisvaardigheden moeten weer een publieke basisvoorziening worden van gegarandeerde kwaliteit waarop iedereen, die deze vaardigheden onvoldoende beheerst, een beroep kan doen. Zie ook SER-advies 2019 <https://www.ser.nl/nl/Publicaties/samen-werken-aan-taal>.

- **Garandeer toegang tot scholing voor iedereen**

Ook na het initiële onderwijs moet iedereen de kans krijgen zichzelf te ontwikkelen. De FNV pleit voor een grotere inzet van publieke middelen voor de invoering van leerrechten waarmee mensen die minder van de publieke bekostigd onderwijs gebruik hebben gemaakt de kans krijgen zich verder te ontwikkelen. Van belang is dat het publiek bekostigd onderwijs beter worden gefaciliteerd om maatwerktrajecten te bieden aan volwassenen. Voor een uitgebreidere visie op leven lang ontwikkelen verwijs ik naar de FNV- reactie op de SZW-begroting 2024.

Media

FNV Media & Cultuur wijst al geruime tijd op de slechte arbeidsmarktpositie van alle werkenden in de héle keten van de mediasector. Dat geldt voor zowel werknemers als zzp'ers, werkend voor de publieke omroepen, voor de facilitaire broadcastbedrijven en de producenten. De FNV vraagt

al jaren aan het kabinet om daartoe de mediawet aan te passen. Daarin moeten randvoorwaarden worden vastgelegd die ervoor zorgen dat publieke omroepwerkgevers meer vaste contracten aangaan en dat bij aan – en uitbestedingen van werk tenminste de arbeidsvoorwaarden op het niveau van de cao Omroepers worden gehanteerd. Ook zou alleen gebruik mogen worden gemaakt van door ABU gecertificeerde uitzendbureaus. Schijnconstructies moeten worden gestopt en structureel werk worden uitgevoerd door mensen met een vast contract. Dit is conform de aangenomen moties hierover op 6 december 2022 van de leden Mohandis, Westerveld en Kwint waarin zij pleiten voor een nieuwe en hogere norm voor percentages programmamakers in vaste dienst en over het met de publieke omroep bewerkstelligen dat een vast contract na een jaar de norm wordt.

De FNV pleit voor een stabiel en voldoende budget mét indexatie, zodat de kwaliteit van werken in de publieke omroep kan worden gegarandeerd en daarmee ook de kwaliteit van de programma's. Dat betekent ook dat de korting van € 40 miljoen op het budget van de Landelijke Publieke Omroepen ten opzichte van 2023 en van € 2 miljoen op het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid ten opzichte van 2023 moet worden teruggedraaid.

Cultuur

De FNV pleit voor meer investeringen voor de verbeteringen en de versterking van de arbeidsmarkt in de cultuursector. Als deze investeringen uitblijven leidt dat tot verlies van kwaliteit en vershraling van de productie. In de culturele sector werken zo'n 150.00 mensen. De Tweede Kamer liet in 2023 onderzoek verrichten naar hoe de culturele en creatieve sector kan bijdragen aan maatschappelijke opgaven. Een belangrijke conclusie is dat cultuur wezenlijk bijdraagt aan het oplossen van grote maatschappelijke problemen in de samenleving.

De laatste jaren heeft OCW steeds meer ingezet op het verbeteren van de arbeidsmarktpositie van werkenden in de culturele creatieve sector. Zo besteedde het demissionair kabinet vanaf 2023 jaarlijks € 170 miljoen extra voor versterking van de arbeidsmarkt. Hierbij draait het vooral om het verbeteren van de arbeidspositie van mensen die een baan in de culturele en creatieve sector hebben

Door de stijgende energieprijzen, de daarmee samenhangende inflatie en onzekerheid is de sector opnieuw in gevaar gebracht. De sector is niet in staat de prijsstijgingen die hiervan het gevolg zijn te betalen. Bij ongewijzigd beleid zal dit leiden tot slechtere arbeidsvoorwaarden waardoor de sector dreigt leeg te lopen.

De FNV vraagt dan ook aan de Tweede Kamer om in de begroting van OCW 2024 extra middelen te realiseren, bovenop de 170 miljoen, om goede arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaardenafspraken in de cultuursector te kunnen maken.

Graag ben ik bereid om in een persoonlijk gesprek deze punten toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Bas van Weegberg', written in a cursive style.

Bas van Weegberg
Lid dagelijks bestuur FNV